

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz borsdva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJZATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kiadó-hivatal:

hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1877. aug. 29.

(?) Nem csak a Borszem Jankó esztét járja meg, hogy Henczegoff Sergius lajdnánt ur szép természet két kiadásban pingálja le, egyszer, a mint Konstantinápolyba elindul s egyszer, a mint csunyánul elegybugyálva vizszasantikál. Maga a valóság, a historia is élezz-lap szerkesztőnek állt s akár csak a legügyesebb torzkép-festő: olyan tragicomikus jeleneteket mutat föl.

Valóban, keresve kell pártját keresni azoknak a situátióknak, a melyeket az Alláh Fügungja által oly váratlanul előidézett Weng-dung első sorban a harcmezőken, továbbhatolag pedig a környezetben, a statistikák között teremtet meg.

Im, éjszakán a román hivatalosok nem tudnak hova lenni kínálódásukban, hogy az orosz szövetség jármából miként tudják feleket kiszabadítani; de len pedig 30,000 aláírással ellátott petitiót nyújtanak a bolgárok, köztük a drinápolyi patriarcha, a parancsnokló pasának át, hogy a padisáh fogadja az eltöveljedett báránykakat ismét kegyeibe s ne igazságot, hanem grátiát gyakoroljon az orosz emissariusok által elcsábított hín alattvalókkal szemben.

Hasonlítsa össze bárki a romániai felhivatalosok sarkantyú pöngetését a hadizenet megértését és a szállítási conventio megköltése alkalmával, meg azt a meglapult sunyugot, melyre lélegzet-elfojtva mostanra tértültek. Hogy siettek akkor a Dunán-túlra, a dicsőséges hadjáratban való részvételre. Hogy reclamáltak a habér-bokrokat, melyeket Niká-poly hősi megostromlásában szereztek (?) — az ember azt hitte volna, hogy az egész török birodalmat úgy elsőpri egy bukaresti szélvihar, hogy még nyoma sem marad.

S most — az egész cooperatio elitelen-dő balgatagság; a felszabadító hadsereg zsarnokok tömege s a muszka hatalmaskodást tovább ki nem lehet állani.

S hát még, ha csakugyan meg fog történni az a non putarem is, hogy Kalafáztól csakugyan egy kis dunai átkelésrögtönöz egy pár ezer redif s némi requisitokat hajt végre a vitéz román hadsereg szeme láttára!

Bizony, bizony még megeshetnek, hogy a diplomatiái jegyzékek sorából kiskacsaszájú azt a nagyhangú köriratot, s a parlament jegyzőkönyvéből azt a határozatot, melylyel a török birodalom ellen a független Románia hadat üzent — Európa nagy rémületére.

Epen nem lehetetlen, hogy a balkánon-tuli bolgárok példájára még Bukarestből is elindul a petitió a padisahhoz s talán még több kilátással a sikerre, mert a vitéz román hadseregnek legalább egyetlen csirke halálát sem lehet szemére lobbantani.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A Brahminok leánya.

Beszély

JNDALI GYULÁTÓL.

VI.

Távol a nagyvilágtól.

(Folytatás.)

Rövid idő múlva már ott térdelt a kistemplom egyszerű oltára előtt.

Igazán hogy templomozás volt ez. Talán soha nem érezte magát az ifjú leány oly közel a földiségtől megtisztult légkörhöz, mint a magános kisdud csarnokban.

Oh, olyan sok fenség és búbiáj tárháza egy kis falusi templom! Az ember néha úgy érzte: hogy lelkének kicsiny ez a nagy végtelen mindegy, bemenekül egy parányi szentegyház fölébe alá s úgy találja, hogy jó helyre jött ide.

Az ajk egy hangot sem ejt, de a szív ki-panaszolja magát, elmondja titkos bánatát, reménytelen reményeit s mintha valami láthatatlan szellem felelne neki a hangtalan hangokra, az enyhület, a vigasztalás szavaival.

Adrienne is csodálatosképen megkönyebbülve érezte magát, mikor kilépett a templom kis ajtaján. Bejárta a cizemter pázsitos ösvényeit, bolyongott az egyszerű fejtű és kereszt között

Am, nem így az állati szörnyettek bünével terhelt bolgárok — kiket az ördögi kísértők a végpusztulás örvényébe csábítottak s most védtelen vesztükre bocsátottak.

Mert, valóban, igaza van a folyamodók-nak: ők csak vak eszközei a valónak, a gonosz bünszerzőknek, kik a keresztény népek „szabadsága”, s a szent emberszeretet nevében rablásra, gyújtogatásra és gyilkolásra ösztönöztek ama miveletlen vad esordákat.

De bármit határozzon a porta akár Románia, akár a lázadók sorsára nézve: a szörny-jeleneteknek, melyeket Európa évek óta borzadálylál szemlél, nevezetes morális haszna lesz — mind inkább nyilvánvalóvá válik a jellem, mely a szláv apostolok álarcozott képén vicserog.

S nem csak Európa, hanem első sorban magok az áldozatok: Romania s a többi fö-lázadt török tartományok, bár drága áron vés-sárolt, de hatalmas tanúságot merithettek „jól-terőjük” mivolta felől s okulhattak jövőre, hogy miként használtattak macskául, a gesz-tenye kikaparására.

Az európai kegyes diplomacia bizonnyal nem mulasztandja el fölszólalni majdan a ké-relmező Románia, meg Bulgária mellett — de bizonyára e diplomacia is mind inkább be fogja látni, hogy mily óriási egy hazug-ság volt az, midőn Oroszország s szent há-boruban magát Európa mandatarisusa-ként gerálta.

S reméljük, e belátás szegénypirral bor-ítandja e diplomacia arcját el.

— **Román reménykedések.** A buka-resti kormány egyik lapja, az „Unul pentru Altai” aug. 22-ről keltezett vezércikkben így ír: Az ér-kező hírek örvendetek. A belügyekre nézve azért, hogy miniszterelnökünk a császári főhadiszállásról nagyon kielégítő válasszal tért haza, — a kül-ügyekre nézve pedig azért; mert Cogolniceanu ur — pesti, bécsi s még további utjából nagyon el-gedetten jött vissza. Állítják: hogy a gr. And-rássy a keleti népek s kiváltság a románokra néz-ve a legértelmesebb s legjobb akaratu politikát követeli. Állítják, hogy a román függetlenség nem is ütközik nagy akadályokba, miután maguk a románok harcra készek életképességük bebizo-nyítására.

Állítják: mikép Magyarország államférfiai-nak sok kitűnése belátja, hogy Magyarország igazi érdeke nem a népek elnyomása, hanem test-vérülésében áll, s e hir annyival örvendeseb-reánk nézve: mert mi jólétben vagy, mint fájdal-omban igyekeztünk testvéri jóbort nyújtani a magyaroknak!

E testvérülésre hívunk fel most is min-den népet, mert igazán szeretjük s megértjük egy-szerre s hallgatta, hogy mit sügnak-búgnak a szomorú-fűz és cyprus lombjai.

Bolyongása közt egy sírdomb közelébe jutott, mely egészen kivált a többi közül. Teljesen el-volt borítva a legnemesebb fajú virágok által, mik-ek szemben éles ellentétet képezett az egyszerű-fenyő-kereszt, mely a halom fejénél őrizte a nyu-govó örök álmait. A sírra néhány szomorú-fűz lombjai borultak alá, természetes, sűrű lugast képezve.

Adrienne kedve jött kissé megpihenni e helyen. Félre hártotta a bús lombokat s e perc-zben némi ijedséggel lépett vissza.

A természetes lugás rejtekében egy ifjú fér-fít pillantott meg, ki a leány láttára fölállott s tisztellettelenen hajította meg magát.

Az ifjú férfi — talán mondanunk sem szük-séges — Kovács Kálmán volt.

— Ugy látszik, uram: hogy mi gyakran találkoztunk egymással — szólt Adrienne comtesse.

Az ifjú halvány arcán a szomorúság egy rovása tűnt fel.

— Valóban, grófnő, igen gyakran. Epen másodszor az életben.

A leánya észre látszott venni, hogy szavai kellemetlenül érintik az ifjút, kissé kiengesztelőd-b hangon kérdezé:

S miféle sir ez s hogy jutott önnek eszébe: épen most ide jöni?

Egyik elődöm nyugszik itt, grófnő. E sír-domb lakója egyszerű jobbágy volt a méltóságotk szolgálatában s pora már rég el van vegyűlve arval a földdel, melyet életében munkája vereg-jé-kével öntözött.

Nekem ez kedvenc helyem. Valahányszor meg-szokhatom kissé a fővárosból: naponként ki-

most, Európa látni fogja: hogy a jog és szabad-ság a Duna mentén s a Balkánfölszigeten is ural-kodni fog!

— **Olaszország haderejéről** így ír az „Italia”: Hála a hadügyminiszterium erőfeszíté-sének, az első létszám mozgósításához szükséges összes hadiszer már együtt van. Gyálagsági fegy-erek, ágyúk, készletek, foglalk s minden, a mire a lovasságnak szüksége van s miben az illető tárgyalások szerint nagy volt a hiány, most a raktárakban s az arsenálokban bőven van. Az év végére annyi Vetterli-fegyver lesz készen, hogy nem csak az első tartalék, hanem a mozgó nemzetör-ség egy jó része is el lesz vele látható. A tenger-part s a megerősített helyek védelmére szükséges anyag már helyén van, ugyszintén az is, a mi Róma környékén egy elszáncolt tábor létesítéséhez szükséges, a mi a főváros megerősítésének kezde-tét fogja képezni. Mindez vagy el van érve vagy az év végéig el lesz érve s pedig anélkül, hogy rendkívüli finanszírműveltetet vagy idegen ipar se-gélyét kellett volna igénybe venni.

— **A porta és monarchiánk közt** a „K. Z.” egy pérai távirata szerint némi apró kel-lemetlenségek törték ki. Ada-Kelé parancsnoka letartóztatott egy osztrák hajót, mely 50,000 mázsa vasutit szállított Verciorovába. Zichy e miatt panaszt emelt Konstantinápolyban s a szállítmány kiadását követelte. A porta komoly megfontolás alá vette ezt az ügyet, s azon határozatot hozta, hogy a vasutit sin hadi dugár u n a k tekinten-dő, s a háboru bevégzéig elkobzás alatt tartan-dó; épen úgy a mint Ausztria-Magyarország a törökök 173 láda hadiszerét, melyet annak idejé-ben a görög hatóságok foglaltak, bár ez csak egyik török kikötőből a másikba szállítottat, Trieszt-be szállítottatta a háboru végeig. A porta arról ér-téstől, hogy a sinek nem a bántásig vagy oláh-or-szági vasutak építésére, hanem a bender-galaczi orosz katonai vasut részére voltak szánuva, mely-nek a bécsi hitelintézet szállította a sineket.

— **A francoiaországi viszonyok** komo-lyan akut jelleggel öltönek. A táviró tegnap azt a hírt hozta, hogy a francia minisztertanács el-határozta Gambetta vád alá fogását ama beszéd mi-att, melyet az Lilleben e hó 15-én tartott. E be-szédben mentül kevesebb van a „Mac-Mahon el-len való támadásból”, a mely miatt a kereset in-dítottatni határozatlik. A politikai zsarnokoskodás végső erőfeszítése ez, mely majdnem azzal fenye-gel, hogy a békés és alkotmányos lebonyolódást lehetetlenné teszi.

Téli hadjárat.

Kolozsvár, 1877. aug. 29.

A folyó évrnek a hadviselésre kedvezőbb szá-kai t. i. a tavasz és nyár majd nem elteltek, és pedig a történekből ítélve, a nélkül, hogy akár

jörök ide s úgy tapasztalom, hogy a hatás, mit e sirhalom rám gyakorol, mindig fölemelő és megnyugtató.

Ha künn az emberek közt járva, perczekre megszedit a világi hiuság: eljörök ide s ön ki-csinységem tudata fejemet megbajtani kész.

Ha néha-néha ösüggedés fog el: eljörök ide s ez a sirhalom ismét fölébrezt bennem az erőt és önértetet. Láthatja grófnő, hogy én ugyszólva iskolába járok ide.

Adrienne ugy találta, hogy ennek a közön-séges embernek a szavaiban csaknem annyi mélt-óság és erő rejlik, mint bárkiéban az „örvök” kö-zül s megengedte magának azt a leereszkedést, hogy egy kissé társalgásba elegyedjék vele.

— És mit mivel ön itt falun?

— Folytatom a mesterségemet, grófnő. Ha a fővárosban pihentetem a pereimet, akkor itt perlekedem az anyafölddel s néha én győzök, né-ha meg ő marad a győztes.

— Ugy mondják: hogy az ön gazdasága messze földön híres.

— Tulazás az egész. Igyekeztem kissé több szorgalmat fordítani rá, mint rendszeren szoktak. Aztán minálunk meg mindég megbámul-ják azt, ha az ember könyvből is gazdálkodik.

— Azt is beszélik, hogy ön egész munkás-telepet alapított birtokán.

— Ez igaz, grófnő. Gazda embernek meg-becsülhetlen előny, ha állandó munkás kezek fö-lött rendelkezik. S ugy látszik, hogy e viszony mind nekik, mind nekem, egyformán előnyös. Va-lóban, ha nagysádnak kedve jőne egyszer meg-tekinteni itt e kis gyarmatot, talán több boldog emberrel találkozónék egy rövid negyed óra alatt, mint egy hosszú nap alatt a világvárosok bou-levardjain.

Orosz- akár Törökország, mint győztes félállhatna elő, ki jogosulva volna a béke pontozatait meg-állapítani.

Nem maradna tehát más teendő hátra, mint a semleges hatalmak közbenjárása, s azoknak ugynevezett szolgálatait után, vagy végkép kibéki-teni a hadviselő feleket egymással, vagy legalább oly békeelőzeteket állítani meg, melyeket mind-két fél elfogadva, biztos kilátás lenne arra, hogy ezen alapon a tél folytán a végleges béke meg-kötése is sikerülni fog.

Azonban ezekre nem nagy kilátás van, mert Oroszország a mint látszik nem mondott le azon reményről, miszerint a török serget merőben harc-zképtelenné téve, ő fogja egy maga megállapítani a békepontokat; de viszont a török hadsereg sem érzi magát még annyira elgyengítve, hogy hi-va volna hazája érdekei oltalmazásától teljesen visszavonulni.

Ezekből következtetve nem hisszük, hogy a semleges hatalmak békefeltételei visszhangra ta-lálának, sem orosz sem török részen, oly preli-minarók pedig, melyekbe legalább főbb elvekben bele nem nyugosznak, a kibékítendő felek, nem csak hogy nem mozdítják elő a béke létrehoza-talát, sőt inkább oajot öntenek a tűzre, s eső-könösökké teszik a hadviselő feleket.

Mi is részünkről igen óhajtottuk volna, ha lehetséges lett volna, már csak a tőli hadjárat kikerülhetése tekintetéből is, ha a kötendő béke iránt legalább főbb elvekre nézve egyetértés jöbe-tett volna létre, már most, hogy azután a tél folytán sikerülhessen a diplomatiának a végleges bé-kepontozatokat, nem csak papirosan megállapítani, hanem azokat életbe is léptetni.

Mindez azonban nem így történt, sőt a hadviselő felek téli hadjáratra tesznek előkészüle-teket, és pedig oly mérvűeket, melyek azt bizo-nyítják, hogy legalább orosz részről nem cseké-lyebb arányban fog a háboru folytatattai, mint addig, s így még csak szünetelésre sincs kilátás.

A tuzet tenar rolyvaszt elesztent rojka szom-zsódásunkban az egész tél folytán, mi okvetetlen megkivánja, miszerint oly intézkedéseket tegyünk mi is, melyek által az illető határszéleken lakó polgártársaink személy- és vagyonbiztonsága leg-alább lehetően meg legyen óva.

Gondoskodunk kellene különösen arról, hogy azok, a kik a háboru iszonyaitól netalán hazánkban keresnek menedéket, azt fel is találják, de a nélkül, hogy semlegességünknek kétség alá lehetne vonni, s a nélkül, hogy a szerencsétlen menekü-lők egyeseknek legyenek terhére.

Különösen kötelessége nézetünk szerint az államnak s így kormányunknak a határszéleken őrködni, nehogy az osztrák-magyar polgárok a kívülről bejövő csöcselésktől bántalmaztathassanak, vagy vagyonukban megkárosíttathassanak.

Mindezekből kiindulva, nézetünk szerint igen helyesen cselekedett kormányunk, midőn egy bi-

Adriennek eszébe jutott: hogy neki tulaj-donkép még fogalma sincsen arról, milyen lehet az ilyen emberek élete. S az a gondolat, hogy ő ez ismeretlen világba behatoljon, oly újdonszerűnek s eredetűnek tűnt fel előtte, hogy habozás nélkül szölt.

— Valóban némi kedvet érezek megtekinteni e kolóniát. S ha már így van a dolog: miért ne mehetnék röktn? Alig kezd még szürkülni s este előtt könnyen visszatérhetek.

Az ifjú látható örömmel ajánlkozott a ka-lauzálásra. Odahagyták a halottak csöndes birodal-mát s megindultak a legközelebbi ösvényen a gazdasági épületek felé, még a jámbor sekrestyés a grófnő tüzes telivért vezette utánok.

A munkások már haza tértek a mezőkről. A kisdud, de csinos lakok tűzhelyei rendre-rendre megélénkültek, a dolgozók készült az est-bédhez.

— Nos, grófnő, melyik lakba nézzünk be először? Kérdés az ifju.

— Akármelyikbe; kezdjük meg a legelsőnél.

Egyszerű, de csinos és barátságos kis lak volt, melybe betértek. A szobáskában ott ült a löcán a család, egy legjobb korában lévő, nap-barnított férfi, értelmes és derült arcvonások-kal; a földön két kis gyermek játszadozott, erős hajlamot mutatva néha: főlkúsnai az apa térdei-re s vidáman fölkaezgva, ha a tornászati kísérlet csőtörtősköt mondott. A konyhában a tűzhely kö-rül sürgött forgott a szép ifju menyecske, az est-béd elkészítésével foglalkozva s mosolygó, szere-tetteljes tekintetét vetve néha kedvesei kis csop-ortjára.

Olyan idyllikus, megható képe volt ennek a kis otthonnak, béka és megelégedés látszott be-tölténi minden kis zugot.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eck-haus den Wollzeile 36.) Haasenstein és Volger (Wallfisch-gasse 10.) Rud. Mosse Publicistisches Bureau Budapest. Haasenstein és Volger hirdetés közv. irodája. Weisz mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyitléri cikkelek

gármond sora után 25 kr. fzetendő.

zonyos számú katonaság mozgósítását tette kilá-tásba, s ezt csak rossz akarát magyarázhatná oda, mintha kormányunk már most activ lépéseket akarna tenni, akár az oroszok, akár a törökök ré-szére. A mi eddigelő részünkről történt, alig any-nyi, a mennyit hazánk határai és a monarchia polgárai vagyonának biztosítása okvetetlen köte-lességünké tett.

Szóval ha már a mint hiteles a szomszéd-unkban egész télen fog folyni a háboru, nékünk nem csak jogunk, hanem kötelességünk is a há-borut magunkra nézve lehetőleg ártalmatlanná ten-ni; azt azonban elérni alig lehet, hogy egyetlen polgártársunk se érezze meg ja szomszédban folyó hadjáratból kiszivárgó rázkódásokat, de a polgá-rok oltalmára mindent megtenni kötelességünk.

Ezeknél fogva nézetünk szerint helyes, ha teljesen készen várjuk be a téli eseményeket, ha ké-szen állunk minden eshetőségre, hogy ha szükséges lenne, fegyveres kézzel is tiszteletben tartunk ér-dekeinket akár meről jöjjön is a támadás.

A háboru szinteréről.

Galacz, 1877. aug. 23.

(A „Kelet” eredeti tudósítása.)

Tekintetes szerkesztő ur!

Változnak az idők; változnak — az em-berek! . . .

Az emberiség tulnyomó részének legnagyobb gyengéi közé tartozik azon tulajdon is, miszerint fölmerül vitás eseteknél, ha mindjárt ösderékek nem forognának is kérdésben, az erősebbnek fog-ja pártját; sőt ha az újabb kor történelmét fi-gyelemmel átl.pozzuk, fájdalom! nem egy helyen fogjuk elvitatlan bizonyítékokat találni annak, hogy a civilizáció előhaladásával, ezen téves elvnek nem csak egyes önálló nemzetek, de ha-talmas birodalmak is a legnagyobb következteté-séggel hódoltak, és hódolnak még ma is! . . .

Látni fogunk továbbá novancesak a történe-lem lapjain azt is, hogy ezen, gyakran nemtelen-seget elárláló elvnek elhajlítása, nem egyszer egész népeket tön boldogtalanokká, s életképes nemze-tek száz reményekkel kecségető jövőjének feldu-lását, s hatalmas birodalmak szegényteljes meg-aláztatását voná maga után . . .

Nem is kell oly messzire visszatekintenuk, mert hiszen az utóbb lefolyt harmincz év is szol-gáthatna néhány hasonló példával, melyek utóze az illetőknek bizonyára még mai napság is szá-jukban van! . . .

De mindezen tanulság, ugy látszik, mitsem használt; s hatalmasaink vajmi keveset törődve-n a multtal, s a jelent számba sem véve, csupán a bizonytalan, hín ábrándokkal kecsegtető jövőért látszanak élni és küzdeni, megrögzött makacsság-gal haladván nemtelen nagyravágásuk s dolyfös hódítványgyuk alkotta cseljük felé! . . .

Mikor az „uraságok” beléptek, a gazda tisz-teletteljesen emelkedett föl s egy pillantására a kis gyermek „hozza isten”-t gagyogtak. Besie-tett a szép menyecske is, azután ismét eltűnt s pár percz múlva frissen fejt habzó tejjel s pu-ha kenyérral jelent meg, szívélyesen kínálkozva egyszerű nyálakásgaival.

Adriennek valami önelgyőzésbe került, megiz-lelni a rusztikus csemegéket s ime, a kényes urnó ad találtá, hogy a francia szokás-művészet semmi-nemű termékei sem estek neki valaha jobban, mint ez a röktnözött paraszti lakoma.

— Látja grófnő, mondá Kovács, mikor el-hagyták a munkás lakát — ez az ember csak még néhány év előtt is közel állott hozzá, hogy az emberiség sóprédikévé váljék. Folyton a koc-s-mákban dorbézolt, verekedett, a miért már a bört-önt is meigsmerete egy izben, fajkait csupán azért nyitotta fel, hogy bezudítsa az észráló szeszt, vagy egy istentelen káromkodást dobjon az uris-ten szeméi közé. Szerencsés voltam ez elveszendő lélek nyitjára akadni s lássa grófnő, ez ember ma legbecsültebb munkásaim egyike, példányképe a józanságnak és bekeszeretetének.

Adrienne szerfölött elcsodálkozott a fölött, hogy mi érdeke lehetett Kovácsnak e paraszt sor-sának intézésében s nem is késett megkérdeni ezt tőle.

— Hogy mi érdekem volt benne, grófnő?

— felelt az ügyvéd. — Csupa számítás volt az egész, hiszen mi, alacsony születésű egyének ren-deesen mindent számításból és érdekből teszünk, a mint ezt bizonyosan tetszik tudni nagyságódnak is.

(Folyt. köv.)

Hogy Romániát nem az önfentartási kényszerűség s a függetlenség után való törekvés, hanem egyeseknek, a haza valódi érdekeit számba sem vevő vétkes nagyravágása, s aljas számításkokra alapuló nyereszkeskedési vágya dönték a jelen végzetessé válható kelezésébe, azt már nem csak mi, de maguk a józanabb felfogású románok is igaz bölesen tudják; s hogy a harci dicsőséget a nélkül sem igen lelkesülő román nép miként vélekedék, s minő lelkesedéssel fogadja ezen népszerűségű hirdetőt „függetlenségi háborút”, azt mi, kik a néppel együtt élünk, s vele naponta érintkezésbe jövünk, sokkal inkább megítélhetjük és tudhatjuk, mint ama bukaresti jó urak, kik a kilátásba helyezett hercegi és grófi címek által sarkaltatva s a rubelek pengéséitől teljesen megittasulva, az orosz protektoratus köpenyge alatt jogtalanul megszavazott hadjáratot népszerűnek kürtölk, s egy egész nemzet jelenét s talán jövőjét is feldőlőzék csupán azért, hogy általa, hiú nagyravágásuk s nemtelenségek nyereszkeskedési vágyuk oltárán áldozhassanak!

A román nép mindjárt kezdetben megütözközéssel s az ellenszenv félreismerhetlen jeleivel fogadta a jelen háborút; ha másért nem, csupán azért is, miután azt igen bölesen kiszámítá: hogy annak tartama alatt, a földmívelés és kereskedelem (Romániának eme két élettől eleme,) teljesen pangani, a munkás léte pedig munka, illetőleg kenyér nélkül szünetelni fognak.

Egyedül a vagyonos, illetőleg a töképezés osztály pöffeszkedett és hengegett szünet nélkül, fenhangan kiabálván: hogy a rettentetlen román hadak, majd így meg amugy fogják a hitellen pogány fajzatot moresre tanítani, emely elbizakodottság indoka valószínűleg abban kereshető, hogy emlitett osztály az orosz fegyverek győzelmét kötsébevonhatatlannak tartván, folyton azon kellemes meggyőződésben ringatá magát: hogy a szent és legyőzhetetlen orosz birodalom ragyogó harci dicsőségéből mad csak kijut az elárult román hadaknak is — ha nem egyéb — egy eltévedt fénysugar!

Hogy az eddigi hadi események teljesen a román urak várakozása ellenére ütöttek ki, annak sem mi, sem pedig a vítész román hadak, nem vagynak okai; keljenek birokra a jó urak érteke s sorssal, vagy ha épen tetszik — az orosz táborokkal!

Miért nem juttatták ki a román fegyvereknek az illető részt, még akkor, midőn ideje lett volna; erősen meg levén arról győződve, hogy ha a románok Plevnánál szintén jelen lehetnek volna, az esetben a barbár töröknek ma nem lehetne alkalm: dicső fegyver tényeivel oly fenhangan kárkodni!

No de bármiként álljanak is a dolgok, annyit csakugyan nem hagyhatunk szó nélkül, hogy azon körülmény, miszerint ugyanazon román urak, kik ennekelőtte csak alig néhány héttel is az oroszokat a legnagyobb lelkesedéssel, virágosóval fogadák, s a példás magatartású vítész hadsereg halhatatlanítására dicsőtől himnuszokat zengedeztek, ma ugyanazon hadseregre a legméltatlanabb rágalmatokat és szidalmakat szórják, s azt uton utófélen, vendéglőkben és egyéb nyilvános helyeken tehetetlen, gyáva s féktelen hordáknak nevezik, nem valami szilárd jellemről s példás következetességről tesz tanubizonyosságot.

Szomorúdy.

A háboru.

A harcztérrel érkező több nem hivatalos hír a Sipkaszoros bevetését jelenti.

A mennyiben valószínű a Sipkaszorosban küzdött s 30,000 főre fölszaporított orosz hadtestnek a nagyherceggel együtt való körülzárása, ez csak a török hadsereg több részének, Szulejmann pasa Bebróvánál állt jobb szárnyának, Mehemed Ali ugyanez irányban operált balszárnyának, s tán Ozmán pasa Lovász és Selvitől előretolt csapatainak igen ügyes s összefüggő kombinált divíziója által történhetett. A „Reuter Office” sürgőnyei közül kettő a Sipkaszoros elfoglalását s a Gabrova elleni támadást teljesen megértesíteni látszik. Nem valószínű színű a föltevés, hogy ez események felől azért nem érkezik a harcoló felek egyikétől sem direkt értesülés, mert a küzdelem, mint a Sipkaszoros körül kifejlődött csaták folytatása a Balkánon fölül, Tirnova körül foly. Akkor ez a jelen háboru döntő csatája, mely ha a törökök részére dől el, az orosz hatalomnak a további hadviselést egyenesen lehetatlenné teszi.

A karsi csata.

Mukhtar pasa egy távirata aug. 25-ről egy nagy csatáról tesz jelentést, mely a karsi sikon Gedikler mellett vívott. Először a törökök támadták meg a Kiszil (folyó) melletti halmokat, s ezeket elfoglalták. Péntekről szombatra éjjel egy orosz hadtest jött Badsiránból segélyül s szombattal reggel vissza akarta venni a törökök által elfoglalt halmokat. A harc nagy mérvet öltött, s eltartott esti 5 óráig. Az egész karsi sik egy borzasztó csatamezővé változott, több mint 200 ágyú adta a tüzet. A kiszili halmok ellen intézett 3 orosz támadást a törökök visszaverték, s végül

urait maradtak a csatatérnek. Mukhtar az oroszok veszteségét 3—4 ezer halottra becsüli. A törökök vesztesége 1200 halott és sebesült. Ali pasa tábornok és egy török ezredes megsebesültek. Mukhtar lova szünet sebet kapott. Az orosz lovasság parancsnoka Zorovaszoff tábornok elesett.

A három császár szövetségről.

A „Vossische Ztg.” így nyilatkozik a három császárszövetségről a török kegyetlenségek miatt tett lépés alkalmából: „A három császárszövetség, mely, mint a III. Napoleon kormánya, a béke akart lenni s a háboru lett, sokkal foghatatlanabb valami volt, s emhogy határozottan el lehetett volna vetni; különösen a német birodalomban ugy tekinték azt, mint egy önkénytelen ajánlkozott kezességet Franciaország s netalán szövetségei ellen. Fokról-fokra azonban mindig jobban kitisztult e szövetség minőségisége s kiderült, hogy az oly ezélok felé halad, melyek nemcsak veszedelmesek lehetnek Németországra nézve, hanem annak nemzeti érdekeivel is ellenkezhetnek. A külügyi politikára nézve számba vehető parlamentünk nincs: reménytelenül kell hát a mostoha elbánásban részesülő sajtónak helyt állania s éberszót szavát a nemzethez intézni, más mutatván a veszélyeztetett pontira.

A muszka barbárság nyomai.

A „Daily Telegraph” tudósítója Sipka községből (Drinápolyon át) keddről a következők táviratozza: Tundja völgy összes mohamedán lakosságát lemészárolták a bolgárok, s mint minden nyom mutatja, e barbár tette a muszkák által béreltetek fel. Fife kapitány, britt katonai attache, én s néhány más angol tudósítója, rettenetes látványoknak voltunk tanúi itt közel. Ugy látszik, hogy a muzulmanok egy része, férfiak, nők és gyermekek, a bolgárok által a hegyek közé vitettek s ott lemészároltattak. Néhány szerencsétlen sziklákról taszítottak le. Több rettenetesen szétmarcangolt tetemet láttunk földton függve: mások alatt feküdtek s nagy ködarábok fölérttek. A szerencsétlen nép nyomai rettenetes látványt nyújtanak.

A Sipka-szoros sorsa.

A Sipka-szoros sorsáról még nem érkezett kötségtelen hiteltességgű hír. Az orosz főhadiszállásról azt jelentik, hogy egy orosz csapatok egy új nyitott sem adtak föl ottani hadállásaikból. A ma éjjel érkezett bécsi lapokban nem igen van újabb jelentés. A „Tagbl.”-nak egy konstantinápolyi sürgőnye szerint azonban az adinápolyi és philippopolisi kormányzók hivatalosan azt jelenték a portának, hogy a csata ötödik napján az oroszok a szorosból kivették, s 50 ágyút elvesztettek. A harc Gabrovánál és a szoros éjszaki végénél még folyik. A „Times” egy therapiail sürgőnye szintén azt jelenték a portának, hogy a törökök a szorost bevettek. E hírekkel szemben áll eddig az orosz főhadiszállás jelentései a „Daily News” tudósítása, melyek az ellenkezőt állítják.

A Belgrádból jött hír azonban szintén arra mutat, hogy az oroszok ügye a bolgár harcztéren a lehető legrosszabbra kezd fordulni.

A törökök küzdelme a Sipka-szorosnál.

Aug. 26. déli tizenkét óráig a Sipka-szoros orosz kézben volt — ezt jelentik a félhivatalos pétervári táviratok. Minthogy a törökök hivatalosan még nem erősítették meg a diadalaiokról délen érkezett magánhíreket, valószínűnek látszik, hogy aug. 26. délig még csak az erődítmények egyrésze jutott a törökök birtokába. A küzdelem példátlanul véres és elkecseregett: de a törökök emberfeletti bátorsággal ujjítják meg a harcot s éjjel-nappal küzdenek. E csodás heroizmus azonban sokkal gyorsabban sikerre vezetne, ha akár Ozmán, akár Mehemed Ali pasa tenne egy diversiót Gabrova felé, s így hátban támadná meg az ellenséget, mely természetalkotta erődítményeiben még sokáig dacolhat a törökökkel. Ily oldaltámadás nélkül a szoros elfoglalása a csodával határos dolog lesz. Minthogy azonban Szulejmanpasa már Montenegróban is csodával határos műveletet végzett, talán jelen vállalat is mielőbb sikerülni fog.

Gyurgyevó és Rusucok körüli bombázások.

Bukarestből jelentik a „Standard”-nak aug. 24-ikéről: Tegnap egy török csapat hét dereglyére szállt, hogy elfoglalja Kapona szigetét Kalafat és Viddin közt. Az expedíció a török útegek irtalmait, de a román útegek tüzei kezdődve, sikerült megakadályozni a törökök kikötését a szigeten. A törökök mozdulataiból látszik, újabb kísérletet fognak tenni. 23-ikán éjjelkor heves bombázás folyt Gyurgyevó és Rusucok közt. Sok ház megsérült Gyurgyevóban. — Kalafat és Viddin közt folyik az ágyúzás.

A „Reuter”-ügynökségnek jelentik szintén Bukarestből aug. 24-ről: A múlt éjjel a szloboziai és pirogosi orosz útegek bombázták Rusucokot éjjeltől 3 óráig, s a törökök viszonozták a tüzet. A gyurgyevói lakosokat fölszólították, hogy hagyják el a várost.

A jazlári csatához.

London, aug. 26. A „Daily Telegraph” levelezője jelenti Szalich pasa táborából, 24-kén reggelről: Tanuja voltam egy éjjeli támadásnak azon posztó ellen, melyet Papkoi közelében az oroszoktól elvettünk. Tegnap a harc színtere a völgy jobb vállát képező magaslatoak alsó peremén volt. Az oroszok kénytelenek voltak a lejtő ellen támadást intézni, mert posztójok tarthatlan

volt; a domb éleje, melyet elfoglaltak, cserjével volt borítva, míg a törökök mévelt talaj. Hadierők eleinte két zászlójából állott, melyhez aztán négy század erősítés érkezett. Az oroszok azon kezdtek a harcot, hogy négy zászlóját a cserjébe rejtették, s azután hirtelen megnyitották két úteget, melyek mintegy esti 6 órakor heves tüzet szórtak a török posztóra. Hogy milyen dühös volt a tűz, kiünik abból, hogy két óra alatt az oroszok 600 bombát vetettek megdömbölgőre, 8 órakor az orosz gyalogság előre rohant gyors tüzeléssel. A törökök bevárták őket a völgybe s azután nyílt csatarendben szoronszegezve rohantak le rájuk. — Az oroszok rögtön megfordultak és futottak, de a cserjéhez érve, erősítést kapván, visszafordultak a támadásra. Sáp holdvilágos éj lévén, láthatam az egész harcot, mely gyönyörű látványt nyújtott. A törökök ismét rohamot intéztek s erős tusakodás folyt az oroszok mindinkább hátra szorítottatván. — Szalich és Bakker pasa jó helyt tartottak embereiket, gondjuk lévén rá, hogy ne kövessék az ellenséget nagyon messzire, s ne tegyék ki magukat vigyázatlanul. Az oroszok többször ismételték a támadást egész éjjel. — Éjjelkőr Szalich és Baker pasa rövid pihenőt tartott. Midőn eltávoztam, a támadások visszavertek s még mindég hallgattam a lövöldözés folyását. Attól tartok, hogy veszteségeink igen súlyosak, de a siker fontosságát nem lehet tulozni. A törökök kiünően harcoltak; most meg vannak erősítve s posztójokat megtartják, képesek lesznek komolyan fenyegetni az orosz bal-szárnyat.

Táviratok.

Konstantinápoly, aug. 27. A görögök közt nagy feltűnést kelt a porta parancsa, hogy Cyprusban keresztény üjencok szedessenek. — A hadügyminiszter parancsot bocsátott ki, hogy a hadifoglyokat jobb őrzet és bánásmód végett ide hozzák. — A syriai maroniták patriarchája pásztorleletet bocsátott ki, melyben híveit fölszólítja, gyűjtsenek adományokat a török sebesültek részére.

Bécs, aug. 27. Belgrádból távirják a „Pol. Corr.”-nek e hó 27-ikéről: A Milán fejedelem elnöklete alatt tegnap tartott minisztertanács elhatározta a szerb hadseregnek az oroszral való coorporációját Bolgárországon. Ugyanez a kiozlatott a badtestek parancsnoksága Horvátországban, Nikolics, Lesjanin, Protics, Alimopsis és Vlakovicnak. A szerb felkelőknek Szerbiában időző küldöttsége tárgyalásokat folytat a hadügyminiszterrel szerb szabad csapatok alakítása iránt, melyek szerb tisztok alatt a bosnyák felkelők táborába küldetnek s Szerbia ez esetben átvonná az összes bosnyák szabad csapatok fölött a főparancsnokságot. A szerb kormány kevés hajlandóságot mutat ehhez. A minisztertanács elhatározta a kezdeményezést megtagadni, s az összes pártok kiengesztelését eszközölni, ha egy coalitionalis miniszterium alakítása sikerül. A hadüzenet előtt a szukpesina rendkívüli ülésre hivatik egybe. Zseff herceg az orosz főhadiszállásról a fejedelemmel, Riszticsessel és a hadügyminiszterrel értekezik.

Török-görög viszonyok.

Görögország jelenlegi viszonyáról a portához, s a török kormány rendszabályairól egy felkelés ellen a határtartományokban ezeket távirják Konstantinápolyból: Konduriotis görög meghatalmazott miniszter biztosítja a portát arról, hogy a thessaliai felkelők egyszerűen rablóknak tekinthetők. A Konstantinápolyban megjelenő görög lapok szintén azt jelentik, hogy Thessalians rablóbandák garázdálkodnak, kifejezik a reményiséget, hogy Görögország nem fogja a mozgalmat támogatni. A török kormány lépéseket tesz annak megakadályozására, hogy Görögország szolgálatába kerülő flottilla őrzi a partot, s csapaterősítések küldettek Thessaliába és Epirusba. Tizenkilenc thessaliai kerület az Athos- és Larissa-hegyek közelében ostromállapotba helyeztetett. A larissi otomán parancsnok jelenti a portának f. hó 22-ről: „200 görög bandita partra szállott hét órányira Larissától. Másfél század gyalogság két ágyúval ellenük küldetett, s legyőzte őket. A felkelők az erdőbe menekültek, s a törökök zsákmányul ejtettek 123 löfegyvert, 54 láda töltényt, 500.000 darab lögyutacsot s 1500 kilo golyót.”

Thiers beszéde.

Szardán este Saint-Germain városában nagy óvatiét rendeztek Thiers tiszteletére. A város republicanus polgárai nevében fényes küldöttség volt nála, koszorút nyújtottak át neki: Nérot ur, arrondissementi tanácsnok átvőző beszédet intézett hozzá, melyre Thiers következőleg felelt:

„Uram! Örülök az önk látogatásának és a vonalmi bizonyítékoknak, melyeket önk kifejeznek. Becsületes és oly jó érzelmű polgárnak hangja, a milyen ön, mindig elég súlylyal bírt előttem.

Én mint már évek óta mondtam, a köztársaságot tekintem az egyetlen lehetséges kormányformának Franciaországban. A kik nem tudnak helyébe semmit sem tenni és mégis ellenzik, azok az igazi zavargók, az igazi anarchisták, akiket Franciaország nem sokára számon fogja kérni a morális és anyagi kárt, mely neki ez évben okozott. Számítsanak állhatatosságra a köztársaság

fenntartásában: de engedjék meg, hogy hasonló állhatatossággal conservatívnek nyilvánítsam, mert hogy megszilárdulhasson, megnyugtatónak és liberálisnak kell lennie.

Ime, mily haladást tettek véleményeink ez évben: az ország nyugalmának és szilárdságának köszönjük. Legyünk nyugodtak és elszántak és sikert fogunk aratni. Én nem kételkedem a sikerben; minden jel arra mutat és ezé nem habozom önöknek ezt biztosra ígérni.

A beszéd roppant lelkesedéssel fogadtatott.

A szász egyetemi közgyűlés ülései.

N.-Szeben, 1877. aug. 27.

Wächter Frigyes főispán és szász ispán a szász egyetemi közgyűlésnek mára összehívott rendkívüli ülését délelőtt 11¹/₂ órakor megnyitván, a gyűlés megjelent követeinek kijelenté, hogy saját indítványára a belügyminiszter ur ő nagyméltósága őt a jelen rendkívüli ülészek összehívására meghatalmazta. Ezen ülészek tanácskozási tárgyat kizárólag a miniszternek a mult rendes ülészek jegyzőkönyveire, az egyetemi közgyűlés szervezésére és néhány pénztári ügyekre vonatkozó rendeletei képezvén, azon meggyőződésű fejezi ki, hogy a követe az idevágó munkálatokat a lehető legnagyobb időkiméléssel be fogják végezni, minthogy ellenkez esetben a központi hivatal a költségvetési előmunkálatokat a jövő novemberi rendes ülészekig meg nem készíthetné.

Erre Schneider Károly egyetemi titkár olvassa az érintett miniszteri rendeleteket, melyek közül a szervezési munkálatokra vonatkozó az egyetemi közgyűlésnek mindazon határozatai, melyek az elnöki hatáskör megnyirbálására, illetőleg az elnöki főispánnak és szász ispánnak pécus masculus degradálására és az elnöki teendőinek az intrinségus párhívek kezében való összpontosítására czélznak.

Annak idejében megírtam volt, hogy a kormány ama monstruosus javaslatokat helyben nem hagyhatja, mert azok oda irányultak, hogy a vagyonkezelést nem felelős koteria magához ragadja.

Az említett három miniszteri rendelet azon ötös bizottsághoz lett utasítva, melyet az egyetemi közgyűlés folyó évi május 2-dikán választott volt.

A jövő ülés napja köztudomásra lesz jutlatva, mikélyt ezen bizottság a munkáját be fogta fejezni.

Udvarhelymegye

közkutatási- és közművelődési állapota.

Udvarhely megye közgyűlése 1877. aug. 20-án, Sz.-Udvarhelyen tartott második évi-közügyülésén olvasta KOZMA FERENCZ.

III.

(Folytatás)

A gyűlések tárgyai: próbatanítások, paedagogiai értekezések és eszmecserék, neveléstani művek ismertetése, népiszkolai tankönyvek bírálatos megvizsgálása, a napi népiszkolai tanügyi kérdések tárgyalása s ezekhez hasonló. S örmmel jegyezzük meg, hogy láttunk régi tanítókat az önművelés és eszközeinek felhasználása által egészen fölemelkedni az ujkor színvonalára. Mely tapasztalat megnyugtató, hogy nem volt haszon nélküli a küzdelem és a munka a egyszersmind buzdít annak tovább folytatására.

A tanítóegyleti önképzés eszközeihez tartoznak a főközi neveléskutatástani könyvtárak, melyek a népnevelési egyetemi anyagi segítségével alapítottak. Ilyen tanítóegyleti szakkönyvtár ma 5 létezik a megye területén, mindenik 70—80 kötet könyvet tartalmazván s a tagsági könyvtár-díjakból évről-évre gyarapítottatván. E könyvek használása egy biztosítatik, hogy minden gyűlés alkalmával egy néhány kötet tanulmányozás végett kiosztatván, annak tartalmáról az illető a következő gyűlésen referálni tartozik.

Lépések vannak téve minden iskolához természetrajzi tanszergyűtemény szervezésére. E végre a kereszturi kör egy utasító füzet készített, mely az egyet költségén kinyomtatván, a tagok közt szétosztottat.

Az egyet kebelében a lelkes tanügybarát, újszékel Raffaj Károly 300 frt alapítvánnyal, egy Tibád A. akkori alispánnak nagyon tisztelt főispánunkkal való egyetértés folytán történt felhívása és buzdítására egy tanítói segélypénztárt szervezett, mely 13 alapítóg 10—10 frtos, 17 pártolótág kisebb-nagyobb összegű és 20 rendes tanító- és tanítónő tag, több udvarhelymegyei község, egyszer mindenkorra fizetett 5 frt részvényével s a népművelési egyet 100 frt adománnyal s ez összegek gondos gyűmölcsötztetésével odáig gyarapodott, hogy az alapítók ma már 1200 frt körül áll.

A segélyezés már két év óta megkezdődött s minden tanító-tag 10—10 frt segélyben részesült ez ideig.

E segélyalap hivatása, ha odáig erősödhetik az alapítók, az, hogy idővel rendszeresített fizetésejavitást nyújthasson a megye területén működő minden tanító- és tanítónőnek.

Ugyancsak az egyet kebelében szervezett Raffaj Károly egy alapot a megyei népiszkolai szegény tanulók taneszközökkel való segélyezésére.

Ez alap addig 30 frt évi tankönyvet osztott ki s jelenleg 217 frt 48 körül áll.

E tanítóegylet a nyilvánosság előtt nagy zajt nem ütött, magáról sokat a sajtotban nem beszélt, közlönyt nem alapított, követeiket ide-oda nem küldött, feliratokat, körözvényeket nem szerkesztett, országos reformokon nem tölte a fejét: de hogy valami hasznost még is művelt, hogy hét év óta nem éppen ok nélkül áll fenn, azt jegyzőkönyvei s némileg e vázlatosan érintett adatok megerősítik.

3. A közművelődési tényezők között nem jelentéktelen szerepet vívtak ki maguknak újabb időben a daláregyletek, vagy a „Magyar-Nyelvőr” által agyonütött műnéven a dalárdák.

Ilyen a tanítészeti ifjúsági dalárdákban kívül megyénk területén ez idő szerint csupán egy van, az udvarhelyi, mely 1868-ban alakult s az első székely dalregylet volt. Ez évben 26 működő és 80 pártolótágja van. 1872-ig szerzett egy zongorát s alapított gazdag hangjegytárat. 1872—1876-ig 3796 frt 21 kr. bevétel s 3759 frt 18 kr. kiadás volt.

1874 május 25-én tartotta zászlófelavatási ünnepélyét. A zászló Lázár Mihályné, Győző Anna adománya s értéke 600 frt. Az ünnepélyen a kolozsvári és m.-vásárhelyi dalkörök és a kereszturi állami tanító-képzde ifjúsága magán-dalregylete vett részt.

1874-ben az egyet az országos dalregylet tagjává lett és az ugyanazon évben Kolozsvárt tartott országos dalünnepélyen a verseny alkalmával a juri által első helyen kitüntetett. Karmagya jelenleg Liszkai.

Sz.-Keresztúron egy pár ízben szervezett volt dalkört Bereczky Zsigmond, sőt a mult télen annyira vitte, hogy egy hangversenyt is rendeztek, melyen nem hiányzott az elismerés és buzdítás; fájdalom rá ez is csakhamar követé elődei sorsát: közönyösségi aszkóban — kimúlt.

A Homoród-vidéki tanítói fők körnek is volt egy év előtt virágzó dalárdája. Most ez is szünetel. De a leányzó nem halt meg talán, csak alszik!

Valóban a tanítói főkkörökhöz alig illelnek valami inkább, mint a műnek ápolása.

4. A jótékony egyletek is sokat tesznek napjainkban valamin az anyagi, egy s szellemi nyomor enyhítésére is. Máltán tekinthetjük tehát azokat közművelődési tényezőknak. És a sz.-udvarhelyi anyavál inkább az, mert u. n. heti fillérestől tanítói fők körnek is voltak jó hírnevet vívtak ki maguknak.

Az egyet felülapító, alapító, pártolótág és rendes tagjainak száma 295. Egyszer mindenkorra fizetett a nevezettekben kívül 221.

Az 1876-ik évi dec. 31-iki zárszámadás szerint kamatra kiadra s alapítvány-levelekben tőkjéje 1991 frt 30 kr. tesz.

Szegényeket segélyezett 562 frt 11 kr. Al. Az Udvarhelyt felállítandó „Váléria”-gyermekkertre adott 313 frt 41 kr; Deák F. emlékszóbrára 60 frtot; az árvízkarosultaknak 75 frt, az országos kisdóvoda-egylet részére mint tag befizetett 18 frtot, a török sebesültek számára 20 frtot — összesen 1048 frt 52 kr.

(Folyt. köv.)

Tanügy.

A vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter egy tantervet adott ki az állami elemi tanító- és tanítónő-képzdekek számára, melynek bevezetésében a következő vezérelek foglaltatnak:

A tanítóképző intézetek célja, hivatásuk iránt lelkesülő, foglalatosságaiiban jártas oly munkás és ügyes tanítókat képezni, kik az emberiség szeretetének érzésétől áthatva, alapos ismeretek segítségével és kiváltképen jó példaadással vezessék a gondviselésükre bízott növendékeket: önmunkásságra, az ismeretek gyűjtésére, az erkölcsi nevesebb érzésre és általában a felvilágosodásra.

A képzdeki növendékek nevelésében és tanításában tehát e hármas célt kell elérni:

1. Hogy nevelve legyenek az önzéstelen emberszeretetre.

2. Tanítassanak csáljaik eléréséhez szükséges tanulmányokra és azoknak sikeres tanítás módjára.

3. Szoktattassanak a szellemi és testi ügyességre.

E célok eléréséhez megkívánató eszközök között legfőbb helyet foglal el a tantárgyak tanítása és ezek közlésének módszere.

A tantárgyak, különböző tartalmuknál fogva, különféle befolyást gyakorolnak ugyan az emberi lélekre; de mivel azok mind egy törzsről származnak s a tyafiságuknál fogva közöttök teljes összhangzat uralkodik: emel fogva egy kell általok a tanítónövendékekre hatni, hogy a különféle tudományos ismeretek lelkeikben összhangzó egészéssé alakuljanak s általok egyszersmind arra is rávezetessenek, hogy ök maguk átérzék, miképen hassanak annak szellemével a gyermeki kedélyre, az erkölcsi érzés, az érzelm és az ügyesség kifejtésére és a nemzeti nevesebb önértet megalapítására és felnevelésére.

Az erkölcsi érzés felébresztésére és megszilárdítására a vallás és erkölcsotan, a kedély nevelésére és lelkesítésére az éneklés, az izlés és csinosítás kifejtésére különösen a rajzolás tanítása által lehet és kell hatni.

